

۶-۷ روش سنجش ریسک اعتباری

سنجش ریسک اعتباری برای اشخاص حقوقی توسط ترکیبی از مدل های آماری رگرسیونی و تجربی انجام می گیرد. نتیجه چند مدل از کامپیوتر استخراج شده و سپس توسط تحلیلگر ریسک دقیقتر بررسی می شود. با توجه به تجربه کارشناس و نظر مدیر واحد ریسک، رتبه اعتباری استخراج شده از کامپیوتر به صورت مثبت و یا منفی تعدیل و نهایتاً به واحد اعتبارات اعلام می گردد .

به طور خلاصه عوامل موثر در بهبود رتبه اعتباری، شامل صورت های مالی حسابرسی شده، شفافیت عملکرد مشتری، عدم وجود سابقه مشکلات در پرداخت بدهی ها، نسبت اهرم مالی پایین، سودآوری مناسب، نقدینگی مناسب و نسبت های مالی که نشانگر قابلیت پرداخت بدهی از محل درآمد شرکت می باشد.

دریافت صورت های مالی از اعتبارات

چک کردن وجود داده های صورت های مالی حداقل ۳ سال شرکت در پایگاه داده ریسک

انجام Consistency Check جهت حصول اطمینان از صحت داده ها

گزارش گیری و انتقال داده ها از پایگاه داده ریسک به فایل اکسل

۱- رسم ۶ نمودار استاندارد در گزارش:

نمودار ۱: درآمد، کل تسهیلات و خالص سرمایه در گردش

نمودار ۲: جریان وجوه نقد عملیاتی، خالص جاری شرکا و تسهیلات کوتاه مدت

نمودار ۳: حساب ها و اسناد دریافتنی و حساب ها و اسناد پرداختنی

نمودار ۴: پیش دریافت ها و پیش پرداخت ها

نمودار ۵: موجودی کالا و دارایی های ثابت

نمودار ۶: حاشیه سود عملیاتی

۲- ذکر موضوع فعالیت شرکت در گزارش

۳- ذکر پیشنهاد اعتباری به همراه وثایق درخواستی

۴- تحلیل صورت های مالی و اعطای رتبه پایه اعتباری

○ **تحلیل وضعیت نقدینگی:** ابتدا نسبت های جاری و آبی شرکت بررسی می شوند تا اطمینان حاصل شود که شرکت به ازای تعهدات کوتاه مدت خود دارایی جاری قابل قبول داشته باشد. سپس جریان وجوه نقد عملیاتی شرکت در سال های اخیر مورد ارزیابی قرار می گیرد و مقایسه ای بین این آیتم و فروش شرکت صورت می گیرد تا بررسی شود به ازای فروش، چه میزان وجه نقد وارد شرکت شده است. آیتم مهم دیگر دوره نیاز به نقدینگی می باشد که حاصل جمع دوره وصول مطالبات و دوره گردش موجودی کالا منهای دوره پرداخت تعهدات می باشد. این عدد نشان دهنده روزهایی است که شرکت نیاز به نقدینگی دارد و به طبع آن هرچه این عدد کم تر باشد نشان دهنده وضعیت بهتر نقدینگی شرکت است. با مقایسه مبلغ حساب ها و اسناد دریافتنی و حساب ها و اسناد پرداختنی در واقع میزان فروش نسبه و خرید اعتباری را مقایسه می کنیم. هرچه میزان خرید اعتباری بیشتر و میزان فروش نسبه کم تر باشد

وضعیت نقدینگی شرکت نیز بهتر خواهد بود. مورد آخری که مورد بررسی قرار می گیرد، مبالغ سفارشات و پیش پرداخت ها و پیش دریافت ها می باشد. پیش دریافت بالا به همراه سفارشات و پیش پرداخت های پایین منجر به وضعیت نقدینگی بهتری خواهد شد. در پایان مقایسه ای بین نسبت جاری و دوره ی نیاز نقدینگی صورت می پذیرد بطوریکه دوره ی نیاز نقدینگی طولانی تر نیازمند نسبت جاری بالاتری می باشد.

○ **تحلیل وضعیت اهرمی:** نسبت های اهرمی توانایی شرکت در باز پرداخت تعهدات خود در کوتاه مدت و بلند مدت را نشان می دهد که بسیار مورد توجه بانک ها می باشد. نسبت های اهرمی یا بدهی مستقیماً ساختار سرمایه شرکت ها را مورد ارزیابی قرار می دهند. در وهله ی اول نسبت مالکانه (نسبت حقوق صاحبان سهام به کل دارایی ها) مورد بررسی قرار می گیرد تا اطمینان حاصل شود که حداقل استاندارد مورد نیاز بانک مرکزی (۲۵ درصد) رعایت شده باشد. برای اینکه ببینیم چه مقدار از تعهدات شرکت کوتاه مدت است، نسبت بدهی جاری به حقوق صاحبان سهام بررسی می گردد. سپس رقم تسهیلات دریافتی شرکت با مجموع بدهی جاری مقایسه می شود تا دریابیم چه درصدی از بدهی های جاری را تسهیلات تشکیل می دهد. رقم تسهیلات دریافتی همچنین باید با میزان فروش شرکت نیز مقایسه گردد تا دریابیم آیا روند اخذ تسهیلات و فروش با هم تطابق دارند یا خیر. نسبت $Net\ Gearing$ برای ارزیابی میزان تسهیلاتی که به ازای آن وجه نقدی در شرکت موجود نیست بکار می رود که طبعاً هرچه این نسبت بزرگ تر باشد وضعیت اهرمی شرکت بدتر خواهد بود. برای اینکه ببینیم شرکت توان لازم جهت بازپرداخت هزینه ی مالی را دارد از نسبت پوشش بهره که از تقسیم سود عملیاتی به هزینه مالی بدست می آید استفاده می گردد.

○ **تحلیل وضعیت سودآوری:** سودآوری شرکت باید با میانگین صنعت خود مقایسه شود. حاشیه سود عملیاتی و خالص شرکت با میانگین حاشیه سود حوزه ی فعالیت شرکت مقایسه می گردد. آیتم هایی مانند سایر درآمدها نیز در صورت سود و زیان مورد بررسی قرار می گیرند زیرا باعث بیشتر شدن سود خالص گردیده اما ممکن است این سرفصل سپرده بانکی بوده و یک درآمد همیشگی نباشد و همچنین با ریسک های خود از قبیل تغییر در سیاستهای نرخ بهره ، برخوردار باشد. علاوه بر این سودآوری شرکت روی دارایی ها و منابع مورد استفاده مورد ارزیابی قرار می گیرد که به ترتیب از نسبت های ROA و $ROCE$ استفاده می شود، لازم به ذکر است این دو نسبت با توجه به ماهیت فعالیت شرکت تفسیر می گردد زیرا برخی از فعالیت ها نیازمند دارایی ثابت بسیار بالایی می باشد و این موضوع ROA را با کاهش روبرو می سازد و لذا مقایسه ی بین این دو نسبت با متوسط صنعت مربوطه صورت می پذیرد. لازم به ذکر است روند حاشیه سود عملیاتی بطور مجزا و نیز در مقایسه با روند فروش و نحوه ی دریافت و پرداخت از لحاظ دوره ی زمانی مقایسه می گردد، باید توجه داشت برخی از شرکت ها با پیش گرفتن سیاست فروش نسبی، حاشیه سود خود را افزایش می دهند.

○ **تحلیل وضعیت عملکرد:** نسبت ثبات درآمد نشانگر میزان ثبات درآمد شرکت در سال های متوالی است. در شرکت های پیمانکاری درآمد و سود بر اساس میزان درصد پیشرفت کار تعیین می شود بنابراین ممکن است نوسانات زیادی در درآمد های سال های مالی وجود داشته باشد که این نسبت در تصمیم گیری عملکرد شرکت تاثیر گذار است. همچنین با استفاده از نسبت کیفیت سود می توان پی برد که چه میزان از فروش شرکت اعتباری بوده و یا چه بخشی از سود به صورت نقدی وارد شرکت شده است. روند تسهیلات با روند فروش، سود عملیاتی و جریان وجوه نقد مقایسه می گردد؛ بایستی الگوی این سه روند از توجیه منطقی برخوردار باشد، در غیر این صورت نشان از هزینه کرد نامطلوب تسهیلات توسط شرکت می باشد.

- ۵- نگارش توضیحات در گزارش و ذکر رتبه‌ی قبلی در صورت وجود
- ۶- نگارش نکات تحلیلی متداول قابل مطرح در کمیته
- ۷- استخراج رتبه پایه از سیستم کامپیوتری
- ۸- اصلاح رتبه‌ی پایه بر اساس نظر کارشناسان در مورد وضعیت شرکت در میان رقبا
- ۹- دریافت لیست تعدیلات از کارشناسان اعتبارات
- ۱۰- تطبیق رتبه‌هایی که از SQL استخراج می‌شوند با رتبه‌هایی که از اکسل به دست می‌آیند
- ۱۱- بررسی تطبیق رتبه‌های جدید با رتبه قدیمی (در صورت وجود)
- ۱۲- بررسی دیرکرد در پرداخت‌ها
- ۱۳- تشکیل کمیته‌ی داخلی جهت بررسی جمعی پرونده‌های پیچیده‌تر
- ۱۴- اعطای رتبه اعتباری نهایی
- ۱۵- ارسال لیست پرونده‌های با رتبه و گزارش به اعتبارات
- ۱۶- وارد کردن رتبه‌ها در CARM
- ۱۷- رکورد پرونده‌ها در یک لیست اکسل که هرچند وقت یکبار به SQL منتقل می‌شوند

فعالیت‌های بهبود مدل‌ها :

اصلاح مدل کامپیوتری به صورت دوره‌ای

تحلیل صنایع و به روز رسانی آن

طراحی پرسشنامه‌ی جدید منطبق بر دغدغه‌های پولشویی

بهبود استخراج اطلاعات از Risk Management Report